

FORVALTNINGSMODELL FOR RYPER I VINGELEN (DRIFTSPLANPERIODE 2022 – 2026)

Bakgrunn

Vingelen er begunstiget med svært produktive rypeområder. Den overordna målsettingen som ligger bak forvaltningen er at ressursen (rypebestanden) skal forvaltes på en måte som gir både en bærekraftig rypebestand, samt økonomisk høyt utbytte og fine jaktopplevelser på både kort og lang sikt. Det skal være en aktiv forvaltning av rypejakta gjennom regulering av beskatningstrykket, og antall jegere som slippes til, sesonglengde og kvoter («bag limit») er de aktuelle virkemidlene.

For inneværende driftsplanperiode er det 7 felt som er leid bort for en 5-årsperiode (2022 – 2026). For leiefeltene har tradisjonen vært at vi har hatt tillit til at feltleierne har regulert uttaket av ryper selv, siden vi antar at de har interesse av å bevare bestanden også for kommende år. I kontrakten er det tatt inn at vi skal gå i dialog med feltleierne om jaktreguleringer dersom bestandssituasjonen tilsier at dette kan være nødvendig. Historisk så har jakttrykket på utleiefeltene vært svært varierende – noen jakter forholdsvis mye, andre svært lite, spørsmålet er hvordan dette vil utarte seg hvis jakttrykket blir høyt på alle feltene.

Videre har vi 5 rypefelt som det selges kort på:

- Grårabben. Stort og meget godt rypefelt.
- Nordre Gjersjøhøgda. Meget godt rypefelt, men med store arealer som er mer fjellryperreng enn lirypeterreng. Det er ca. en times gange for å komme seg inn i feltet, så det er mindre tilgjengelig enn andre felt. Sameiet har imidlertid hytte til utleie i feltet.
- Knausvola. Omfatter Knausvola og Kletten. Meget lett tilgjengelig fra flere kanter. Hyttefelt. Noe mindre produktivt enn Grårabben og Gjersjøhøgda.
- Båvola. Kortfelt. Sameiet har hytte til utleie i feltet, som med fordel kunne vært benyttet mer i jakta.
- Vola. Omfatter Nonsvola og vingelssida av Gråvola. Lett tilgjengelig. Mindre produktivt enn de andre feltene. Mye skogareal.

For inneværende driftsplanperiode er det vedtatt en forsøksordning der hver av de første jaktukene deles i to (mandag-torsdag og fredag-søndag), og der hver sameier kan søke om kort for én eller to utenbygds jegere i én eller to perioder (totalt to «jegerperioder»). For Nordre Gjersjøhøgda og Båvola er denne jakta koblet til utleiehyttene, som ei «pakke». Jegerne skal betale det samme for jakta som jegere som får kort på ordinær måte.

Hvordan jakta reguleres

Vi praktiserer et føre-var-prinsipp som har som siktemål å bevare og bygge opp en bærekraftig rypebestand.

Det er i hovedsak på de fem kortfeltene vi har mulighet for å foreta reguleringer. Reguleringene bygger på takseringer som gjennomføres i perioden 15.08 – 01.09, og legger grunnlaget for de reguleringer og kvoter som fastsettes hvert år. Det er systematiske takseringer i Ørvilldalen (siden 2002), Nonsvola (siden 2017) og Gråvola (siden 2017). Taksering skal gjennomføres under gode vitringsforhold (ikke for varmt og tørt, ikke kraftig regn etc.) og takseringsresultatene for Ørvilldalen legges til grunn for alle felt unntatt Vola som har egen taksering.

Vi bruker kvoter i gode og middels gode år, og forbeholder oss begrensninger i antall mulige jaktdøgn for de dårligere årene. Kvotebegrensning selv i gode år er viktig, da det sender ut signaler om at det er rekreasjon og ikke høsting av kjøtt vi driver. Hvis vi får to eller flere riktig dårlige produksjonsår etter hverandre vil stamfuglbestanden bli redusert, og totalfredning kan da være aktuelt.

Vi differensierer forvaltningen mellom de ulike feltene, siden produktiviteten er varierende. I praksis er behovet ikke så stort, siden interessen for å jakte i de beste områdene er klart størst, og tilsvarende mindre på de dårligere områdene. Imidlertid er også jegertetthet og jaktopplevelse noe det må tas hensyn til.

Beregningsgrunnlag/historikk

Det er naturlig å bruke antall kyllinger pr. par voksne som mål på produksjonen. Antall kyllinger pr. par voksne har i takseringsperioden variert fra 2,4 til 8,9 i Ørvilldalen og fra 2,3 til 8,4 på Busjødalsrabban/Gjersjøhøgda. Ut fra dette kan følgende tall brukes for produksjon (tall er antall kyllinger pr. par voksne):

Kyllingproduksjon	Dårlig	Middels	God	Meget god
Kyllinger pr. par	< 3	3 - 4	5-6	> 7
År med denne prod., Ørvilldalen	2009 2012 2015	2003 2008 2019	2002 2004 2005 2006 2010 2020 2021 2022	2007 2011 2013 2014 2016 2017 2018

Bestandstetthet angis gjerne i antall ryper pr. km². Dette har variert fra 4,4 til 26,4 i Ørvilldalen og fra 5,3 til 18,1 på Busjødalsrabban/Gjersjøhøgda. Tallene er basert på «gammel» beregningsmåte. Høgskolen i Hedmark har tatt i bruk en ny modell som gir noe andre tall. Vi har imidlertid tall basert på denne beregningsmåten kun for de senere årene. Det er derfor hensiktsmessig for sammenlikningens skyld å benytte antall ryper observert pr. 1.000 m takseringslinje i noen år til. Ut fra dette kan følgende tall brukes for å angi hvordan bestandsstørrelsen er:

Bestandstetthet	Svært liten	Liten	Middels	Stor	Meget stor
Ryper pr. 1000 m takseringslinje	< 8	8 – 11	12 – 15	16 – 19	> 20
År med dette antall, Ørvilldalen	2009	2002 2012 2015	2003 2006 2010 2013 2014 2015	2004 2005 2008 2012 2022	2007 2011 2016 2017 2018 2019 2020 2021

Kvotefastsetting

Vurdering av stamfuglbestanden er basert på en kombinasjon av fangstrapporter og takseringer fra siste år.

Årets kyllingproduksjon baserer seg på takseringsresultatene.

Taksering skal gjennomføres i perioden 15.08 – 01.09 under gode vitringsforhold (ikke for varmt og tørt, ikke kraftig regn etc.). Det er uansett stor usikkerhet rundt takseringsresultater da de avhenger minst like mye av hvor gode hundene er til å finne fugl som rypebestanden. Takseringene kan derfor ikke brukes alene for å beskrive tettheten.

Rypebestanden kategoriseres i følgende kategorier:

	God	Middels	Dårlig
Stamfuglbestand	Taksering forrige år viser mer enn 5 kyllinger/par. Fangstrapportene viser mer enn 2,5 kylling per voksen.	Takseringene forrige år viser mellom 3 og 5 kyllinger/par. Fangstrapportene viser mellom 1,5 og 2,5 kylling per voksen.	Takseringene forrige år viser under 3 kyllinger/par. Fangstrapportene viser under 1,5 kylling per voksen.
Kyllingproduksjon	Mer enn 5 kyllinger/par	Mellom 3 og 5 kyllinger /par	Under 3 kyllinger/par

Fangstrapportene fra leiefeltene må følges opp, og her er det delt på voksen og kylling. Vi jobber med Inatur for å få innført tilsvarende rapportering.

Forslag til kvoter og tiltak.

Stamfugl/kyl lingprod.	God/God	God/Middels	God/Dårlig	Middels/Middels	Middels/Dårlig	Dårlig/Dårlig
Grårabben	5	4	3	3	2	1
Gjersjøhøa	5	4	3	3	2	1
Båvola	4	3	2	2	1	0
Knausvola	4	3	2	2	1	0
Vola	3	2	1	1	0	0

Det tillates overgang til leiefeltene de årene det er enten god/god eller god/middels.

Ved middels/middels eller dårligere tillates ikke jakt for innenbygdsboende på leiefelt

Ved middels/dårlig eller lavere bestand skal Vingelen Sameie gå i dialog med feltleierne for å begrense uttaket. Kortsalg utenbygds må vurderes å stanses, uansett skal det være begrenset til september. Hvis jakten stanses, så skal de som allerede har fått tildelt kort tilbys å trekke seg mot å få prioritet neste år.

Sesongkvoter

Ved god/dårlig og middels/middels (gul): 20 pr. sesong. Oppfordring om å skyte kylling.

Ved middels/dårlig eller under (rød): 10 pr. sesong. Oppfordring om å skyte kylling